

YEOSHUA I EL REGNE

-Teresa Guardans¹-

Rembrandt. *Jesús, jove jueu*

Alguns dels seus companys ja havien marxat cap a les muntanyes, per reunir-se amb els que lluitaven contra l'invasor. Per reunir-se amb els valents. "Cal expulsar als romans!" -insistien-. No importava el preu: emboscades, assassinats, cases incendiades... "Per servir Déu" -deien-. "Els col·laboracionistes la pagaran cara!".

També el seu pare, quan vivia, havia rebut amenaces. Era fuster el seu pare i, com molts altres artesans de Natzaret, havia participat en la construcció de Tiberíades, a un parell d'hores de camí. Tiberíades era la nova capital que havia fet construir Herodes Antipas, el tetrarca². L'any 14 del calendari actual, tan bon punt moria l'emperador August que era qui li havia atorgat el càrrec de tetrarca, Herodes Antipas va començar a construir aquesta nova ciutat, a la riba occidental del "mar" de Galilea, el llac de Kinneret.

Tiberíades

Cinc anys de treballs frenètics, que van donar feina a tots els fusters i constructors de la zona, i la ciutat va estar enllestida amb un únic objectiu: poder-li posar el nom de Tiberíades, en honor de Tiberi, el nou emperador. Perquè el que buscava Antipas construint aquesta ciutat, era guanyar-se l'estima del nou emperador; no perdia l'esperança de ser ascendit a rei de tot el territori; tal com l'emperador August havia fet amb el seu pare, Herodes el Gran. No en tenia prou, ell, amb ser "tetrarca" d'un tros!

¹ text publicat a: Teresa Guardans. *Les religions, cinc Claus*. Barcelona, Octaedro, 2007.

² governant de la regió

Mentrestant havia passat per alt la Llei jueva que prohibia construir (i viure) en territori impur. I la nova Tiberíades s'alçava, segons la Llei, en terra impura: sobre un antic cementiri. Molts fidels jueus es van sentir insultats per aquella decisió d'Herodes. Per aquella i per moltes altres decisions que no respectaven la Llei de l'Aliança. Per això amenaçaven i atacaven als qui col·laboraven amb tot aquell desgovern!

Els habitants de les rodalies no en van voler saber res d'instal·lar-se allà. Així doncs, Herodes Antipas va oferir premis i beneficis a qui hi anés a viure, i aviat la ciutat es va omplir de gentils (és a dir, de persones no jueves), de sense-sostre i de tota mena de gent. Milers de persones que havien de menjar, és clar. Si calia, es requisaven els productes del camp, o els camps mateixos! Sense gaires miraments. Impostos més i més alts i qui no pogués pagar..., ho perdia tot. Amb decisions com aquestes, la gent de pagès era cada dia més pobre, mentre les ciutats s'enriquien. Tiberíades és un exemple del que estava passant, però no era pas l'únic cas. Sèforis, Escitòpolis, Cesarea..., les ciutats creixien, unes ciutats poblades majoritàriament per gentils, s'empassaven tots els pressupostos i tota la riquesa. Calia construir aqüeductes per fer arribar l'aigua, vies d'accés, teatres, banys... mentre que en els petits poblats l'única cosa que augmentava era la misèria; la vida hi era cada dia més difícil.

Què lluny que quedaven els temps gloriosos del rei David! i els del rei Salomó!

Els zelotes (que és el nom amb el que es coneixia als que volien reconquerir el territori) ho tenien ben clar.

- Hem de recuperar el poder com sigui! -deien-. No podem suportar més temps aquest govern d'infidels! Ells no saben el que és la justícia! Déu va prometre el regne als nostres pares i nosaltres l'hem de reconquerir!

- Aquesta era la voluntat de Déu i la nostra obligació és fer fora tots els romans i als que col·laboren amb ells!

- Qui no lluiti contra els romans i contra els titelles que els ajuden, no és fidel a la paraula de Déu i no és un bon fill del

poble d'Israel!

- No és contra els romans contra qui hem de lluitar! -argumentaven els mestres de la Llei-. Si no hi hagués pecadors, Déu seria amb nosaltres, i si Déu fos amb nosaltres ni els romans ni ningú podrien res contra Ell!

- Hem d'apartar de nosaltres a tota la gent impura!

- Hem de castigar tots els que no segueixin la Llei fil per randa, només així tornaran els bons temps.

- Déu va dir a Moisès: "si seguïeu els meus camins viureu feliços per sempre en aquesta terra i Jo seré amb vosaltres". Doncs si cal, establirem més normes per a que la gent sàpiga com ha d'actuar en tot moment i camini sempre de dret! Així Déu estarà content i el regne tornarà a ser nostre.

Aquesta era la manera de veure-ho d'alguns escribes i mestres de la Llei. Els anomenaven "fariseus", que vol dir "justos". Entre aquests, hi havia gent de tota mena: persones que portaven una vida molt austera i recta, persones que s'esforçaven en interpretar bé la Llei (no sempre amb èxit!) però també gent d'aquella que només s'ocupa de jutjar el que fan els altres, mentre que ells es limiten a guardar les aparences.

Així estaven les coses. Yeoshua ben Yosef -o Jesús fill de Josep, que és el mateix-, era conscient que havia de prendre una decisió. A la seva edat, la pressió era cada cop més intensa: calia optar. Els companys que havien triat les armes, el consideraven un covard. Però Yeoshua no ho veia gens clar tot això. La seva família era una família piadosa. Ell també. Tots els seus dies començaven i acabaven amb la professió de fe: "Escolta Israel, el Senyor és el nostre Déu, el Senyor és l'Únic. A Ell estimaràs amb tot el teu cor, amb tot el teu esperit, amb tota la teva força"³. No repetia aquestes paraules, ni cap de les benediccions prescrites, per obligació. Desitjava poder estimar, algun dia, d'aquella manera. Com, però? Qui tenia raó? Què era el que de veritat volia Déu?

Potser havia de fer com els "purs", els essenis, que vivien apartats de tot i de tothom per a no contaminar-se i passaven el dia pregant i estudiant les Escriptures... Era això el que calia fer? Esperar, com feien ells, que Déu enviés un *mesiaj*, un salvador? Mantenir-se apartats, sense contaminacions, sempre a punt per a que Déu, en tot moment, pogués triar el salvador d'entre ells?

Yeoshua no sabia quina posició adoptar. No havia dit també Moisès: "buscaràs Déu i si el busques amb tot el cor, amb totes les teves forces, el trobaràs"⁴? Quan les coses no es veuen clares, potser era això el que realment havia de fer: buscar. Buscar què? Com?

Va pensar que podia anar a demanar consell a Joan, un cosí seu que vivia amb alguns deixebles a la riba del Jordà, als deserts de Perea. Sí, això és el que faria. Tirar endavant aquesta decisió tampoc no era fàcil; des de la mort del seu pare, era ell qui es trobava al front de la fusteria. El seu germà Yacob estudiava amb els rabins de Jerusalem; els altres, Yosef, Judes i Simó, eren molt joves encara per fer-se càrrec de tot. Hi havia la mare i les germanes, també. Es trobava ben dividit: fer-se càrrec dels seus o aquella necessitat de marxar... Què havia de fer? No podia posposar-ho més, ho sabia. Cada dia compta. Yeoshua volia comprendre, volia saber cap on havia d'orientar-se, amb quin propòsit viure els seus dies. De dificultats sempre n'hi hauria. Finalment, va fer el cop de cap i es va posar en camí.

Natzaret quedava enrere.

---

³ Deuteronomi 6,4-5

⁴ Deuteronomi 4,2

Era molta la gent que anava a visitar a Joan per demanar-li ajuda. Joan no feia com aquells lletraferits de la Llei que desanimaven tothom dient-los que no tenien salvació possible, aquells que només sabien amenaçar amb càstigs i turments! Joan acollia a tothom.

- Sempre hi ha una possibilitat, només cal que desitgeu canviar! -els deia-. Convertiu-vos, i sereu fills del vostre Pare. No cal ser això o allò..., fins i tot de les pedres pot Déu, si ho vol, fer sortir fills d'Abraham! El passat, passat està - insistia Joan-. Descarregueu-vos de les penes i preneu la decisió de començar de nou. Què va dir Moisès? Que sou "fills pel vostre Déu"⁵, recordeu-ho. Hi ha algun pare que vulgui mal als seus fills?

I després els batejava. Aquell gest amb l'aigua anunciava la vida nova que començaven. Símbol de purificació. Els essenis es batejaven cada dia, més d'un cop i tot! Per Joan el que comptava era l'actitud del cor, la profunditat de la decisió de cadascú, no la quantitat d'aigua que un s'aboqués pel damunt. Tampoc posava traves als malalts. Molts pensaven que les malalties greus o les disminucions tenien a veure amb els pecats. Joan no ho veia així. A tots els deia, sense fer diferències:

- Feu-me cas, el Regne dels cels és aquí ben a prop, canvieu, perquè és molt a prop!

Yeoshua observava, escoltava, preguntava, rumiava, pregava... Va passar molts dies al costat de Joan i dels seus deixebles. Va poder comprovar com era de diferent la gent quan confiava, quan tenia una esperança... Va entendre que era aleshores quan podien rebre les paraules de l'Escriptura amb sentit!

- "El Regne dels cels és aquí ben a prop", és clar que sí! -pensava-. Tot depèn del sentit de les paraules. No diem al matí quan ens llevem: *Pare nostre i rei nostre que ens estimes sense límit...*? Regna en cada cosa, en cada ésser viu que estima. Allà on Ell és, allò és... un regne, és el regne. Qui ho diu que hagi de ser de terra aquest regne? És clar que pot ser a prop, tot depèn del sentit de les paraules!

Moisès i els profetes no parlaven de càstigs, parlaven d'estimar; no parlaven de càrregues, sinó de buscar; no parlaven de tributs i sacrificis, parlaven d'ajudar; no parlaven d'un jutge sinó d'un pare que calia descobrir, d'un amor que volia ser compartit... *Feliços els que estimin* -deia l'Escriptura-, *Ell mostra el seu Rostre a qui el busca, feliç el qui pren cura de tot allò que rep...*

El regne! Començava a veure-hi clar: si mostra el seu Rostre, si Ell hi habita, no és això el seu Regne? El "regne" depenia del sentit que prenién les paraules!

*Pare nostre i rei nostre que ens estimes sense límit,
mostra'ns els teus camins,
dirigeix els nostres ulls cap els teus ensenyaments,
uneix els nostres cors per estimar*

La primera benedicció del dia. A l'alba. A prop de Joan devia fer-se ben clar en el seu interior el sentit d'aquesta benedicció, la primera, la que els seus pares, i els pares dels seus pares, des de tan antic, no es cansaven de repetir. "Estimar",

---

⁵ Deuteronomi 14,1

"estimar" era la clau. Més clar no podia estar. "Estimar i viure com a fills estimats..." Això era el més important. Si et penses que ets un miserable, vius com un miserable. Si comprens que la teva vida té un gran valor, la tractaràs amb el valor que té. Aquesta era la clau. No es tracta pas de témer el rigor d'un jutge desconegut sinó de descobrir un pare en la profunditat. Viure com a fills de Déu. Si, de fet, ja ho deien les pregàries diàries! Però hi ha moments en que és com si les coses s'entenguessin a fons, amb totes les forces, amb tot el pensament, amb tot el cor.

Aleshores... tantes normes, tantes obligacions, tants càstigs, tantes amenaces... En nom de què? En nom de qui? Què tenia a veure tot allò amb el "Pare" i amb "estimar"? Si hi havia un sol Déu, tots eren fills d'un mateix pare. Germans. Per tant, aquells que condemnaven i menyspreaven els altres, condemnaven i menyspreaven als fills de Déu. Ells sí que eren enemics de Déu! Contra la seva manera d'actuar sí que calia fer la guerra!

Tot el que aquells dies va passar pel cap i pel cor de Yeoshua només ens ho podem imaginar. Els seus dubtes, les seves preguntes, els moments de visió profunda, de desvetllament, res de tot això està escrit enlloc. Però ben segur que es va esforçar per comprendre a fons el sentit de moltes qüestions que la majoria de gent passava per alt. Ens ho fa pensar el que va venir després: a partir d'aleshores només es va preocupar d'obrir els ulls a la gent, sense pensar en els riscos que podia córrer. D'això sí que en queda constància a les cròniques.

ELS EVANGELIS

Uns quants anys després de la mort de Yeoshua, els relats que havien passat de boca en boca, relats sobre el que ell havia dit i fet, es van començar a recollir per escrit. Són els textos que coneixem amb el nom d'*Evangelis* (que en grec vol dir "bona notícia" i és el títol que van rebre aquelles narracions). Els més coneguts són els quatre que formen part de la Bíblia, del Nou Testament, i que porten el nom de quatre deixebles. Són els Evangelis de Mateu, de Marc, de Lluc i de Joan.

I d'aixecar-se en armes contra els romans, què en pensava ell? Quan en els temps antics, els exèrcits perses havien envaït tot el territori, què clamava el savi Jeremies?: *Déu es quedarà amb vosaltres si sou justos, si no oprimiú al foraster, a l'orfe ni a la vídua, si no vesseu sang innocent!*⁶ No deia pas: "Déu ha marxat i no tornarà fins que venceu a l'exèrcit persa"! Ben mirat, quan la gent deia "Déu", que n'era d'escarransit el que s'imaginaven amb aquella paraula!

- Quedem enganxats a l'escorça de les paraules.

La clau no era conquerir territoris amb l'espasa sinó viure-hi en saviesa i veritat. Així és com es conqueria de debò un territori! Viure de tal manera que fos

---

⁶ Jeremies 7,8

possible descobrir aquell tresor amagat que Yeoshua veia, vibrant, arreu: en cada persona, en cada ésser, en cada moment.

Com explicar-ho? Trobaria la manera de fer-los entendre tot allò que havia anat comprenent en el seu interior, allò que era tan diferent de les opinions de la majoria, tan diferent de totes aquelles idees que els mantenien enfrontats, les coses que uns i altres imaginaven? Trobaria les paraules? I..., s'hi atreviria?

Ben mirat, els que es dirigien cap el desert a la recerca de Joan ja feien el primer pas. Pitjor era encara la situació dels que no feien ni aquest pas, la dels que ni anaven a buscar ajut perquè no esperaven tenir cap possibilitat..., la condició de tots aquells que es creien condemnats. Potser eren aquests els que més el necessitaven. Miraria d'obrir-los els ulls. Faria tot el possible.

Són pensaments que -potser- van passar pel cap i el cor de Yeoshua. Els textos ens expliquen que va demanar Joan que el bategés i que Joan ho va fer, en aigües del Jordà. Devia ser un moment important per aquell home jove que feia els possibles per superar els dubtes i deixar enrere totes les pors, que havia decidit que la veritat s'havia de poder sentir fins a l'últim racó!

Van entrar al riu, Joan i ell.

- *Fill ets del Senyor, el teu Déu*⁷ -li recordà Joan mentre vessava l'aigua damunt seu-; que l'esperit del Pare et doni vida, que el seu alè sigui el teu alè, que la seva força sigui la teva. "*Que Ell et beneeixi i et guardi. Reposi sobre tu la seva mirada, que et mostri el seu Rostre i et concedeixi la pau. Així sigui.*"⁸

"Així sigui" -repetia Yeoshua en el seu interior, mentre deixava que l'aigua i les paraules, les paraules i l'aigua, l'impregnessin, s'afermessin en ell. Després d'això, Yeoshua va retirar-se encara uns dies en solitud. Força dies, quaranta, diuen les cròniques. Dies per escoltar en el silenci, per enfortir la veu interior, per meditar, per comprendre a fons. Per afermar la decisió de parlar del Pare. Passés el que passés, no es mossegaria la llengua, diria la veritat en veu ben alta.

I així ho va fer. Ens ho expliquen els Evangelis. Primer va dirigir-se a un poble anomenat Cafarnaüm, a la riba del llac, no gaire lluny de Tiberíades, ni de Natzaret. Allà va reunir els seus primers companys, pescadors del llac: Pere, Andreu, Yacob, Joan... Allà va començar a parlar de que "guanyar el regne" no tenia res a veure amb fer la guerra als romans ni amb carregar-se d'obligacions. De debò volien el regne? Doncs el regne era tan a prop com el cor de cada persona, tan a prop com aquell indret on no hi hagués engany, falsedat o injustícia!

Allà a les afores de la població, asseguts dalt d'un turó, deia als que l'havien seguit:

No estigueu tristos perquè el regne no és d'aquells que es creuen que són perfectes, ni tampoc dels rics, ni dels que es pensen que s'ho saben tot. Feliços els que se saben veure tal com són en veritat: d'ells és el Regne.

---

⁷ Deuteronomi 14,1

⁸ Nombres 6,23

Feliços els que no acaparen, els que no volen res per ells, aquests sí que saben què vol dir posseir la Terra.

El Regne és de les persones netes de cor, no de les que diuen una cosa i en fan una altra. Aquestes, les netes de cor, són les que veuran el Pare.

El Regne és dels que busquen la pau, dels que són capaços de comprendre i estimar: aquests sí que seran anomenats fills de Déu i no els que diuen: "aquest és el meu llinatge, jo sóc fill d'Abraham".

Justa és la persona que estima. Beneïdes siguin les persones que entenen el que significa la justícia i la volen, d'elles és en veritat el Regne.

No feu cas del menyspreu o la crítica, un cor net sap el que és just i ho busca. Seva és la veritat, seva és la pau, seu és el regne.

El veritable regne no es guanya amb les espases, perquè no és un regne que ningú et pugui prendre.

Les portes són ben obertes per tothom, per tota aquella persona que jugui net i busqui de tot cor. Feliços els que ho entenen i no acumulen tresors inútils!

No patiu. No us faltaran les forces. Sou fills i filles del vostre Pare del cel. Ell us beneeix. Que la seva mirada reposi sobre tots vosaltres, us mostri el seu Rostre i us concedeixi la pau.

Amb paraules com aquestes s'esforçava per donar-los confiança, per fer fora falses idees de càstigs, condemnes i pecats, de pors i de culpes. Però també de batalles i d'espases. Era un altre l'esforç que demanava aquell Regne. Yeoshua sabia per pròpia experiència que no és fàcil anar més enllà de l'escorça de les paraules, que tenim el costum de quedar-nos amb la forma de les paraules sense buscar en la direcció que apunten. Com parlar d'allò que no es pot atrapar amb paraules? Com mostrar aquelles veritats que només amb el cor es poden arribar a descobrir? No es cansava de buscar exemples que els poguessin posar en la pista,

- El Regne dels Cels és com un tresor amagat en un camp -els deia-. Aquell que el descobreix se'n va corrents a vendre tot el que té per tal de reunir prou diners per a poder comprar el camp i així tenir aquell tresor.

O també:

- El Regne dels Cels és com un gra de mostassa; tan petit com aquell minúscul gra de mostassa que un home sembla en

el seu camp; i mica en mica, creix i creix fins a fer-se un arbre, un arbre tan gran que els ocells poden niar a les seves branques.

Quina bajanada! Quin regne era aquell? Com podia un poble viure en un gra de mostassa! Ni en un arbre! -s'enfadaven molts dels que l'escoltaven, persones que es jugaven la vida per a que els jueus poguessin tenir prou terres per viure, prou poder per governar-se. Havien perdut molts amics en la lluita i ara venia aquell parlant de grans de mostassa! N'hi havia com per empipar-se!

- No m'heu entès, encara!

El Regne del que us parlo no és a dalt o a baix, no ve en un dia especial. No es pot dir: "mireu allà, mireu aquí", perquè ja és aquí, al mig de vosaltres. Ho enteneu ara?

Obriu els ulls!

Que brilli la llum de la vostra vida!

És que hi ha algú que encengui un llum per amagar-lo sota una taula? Vosaltres sou la llum! No visqueu atemorits. Que les vostres obres glorifiquin al vostre Pare! Sou la sal de la terra, no us deixeu trepitjar!

Visqueu com a dignes fills del vostre Pare: doneu a qui necessiti, estimeu sense límits, no us reserveu res per a vosaltres mateixos, aleshores entendreu quin és el Regne del Pare i el seu Regne serà ben vostre!

Entre els que l'escoltaven també n'hi havia molts que s'omplien d'esperança. Mai ningú els havia parlat d'aquella manera. Ni els havia tractat amb el respecte amb el que Yeoshua els tractava. Els pobres, els malalts, la gent amb problemes, tots aquests estaven acostumats a pensar que eren culpables de la seva situació, que les seves desgràcies eren un càstig que, per algun motiu -ves a saber quin!- mereixien. Moltes malalties eren considerades una mena de bufetada de Déu o de maniobra del dimoni, molts oficis indignes (els adobers, carnisers, recaptadors...)

En canvi, Yeoshua despertava en ells una certesa: la vida de cada ésser, de cada fill, de cada filla del Pare, era digna de tot l'interès, de tot l'amor.

Una certesa que ressuscitava fins l'ànim dels més decaiguts, que omplia de força fins als més dèbils. Era com si Yeoshua els posés al davant el significat d'aquelles paraules que tantes vegades havien sentit, segurament sense entendre-les gaire: "fills sou de Déu, el vostre Pare". Els Evangelis són plens de relats de persones que, després de sentir-lo o d'estar amb ell, semblava que tornaven a néixer: coixos que caminaven, cecs que hi veien... Relats que transmeten tot aquell clima d'alliberament, de descàrrega del pes de les cadenes, de contagi de vida.

- Aquest sí que diu paraules de vida -deien-, ell és el salvador que esperàvem, el messià! (de *mesiaj*, "salvador" en hebreu; o *xristos*, si fem servir la paraula grega).

Cada vegada el seguia més i més gent. Es va fer famós i tothom el volia veure i escoltar. Va recórrer poblacions de Galilea, de Samaria i de Judea parlant d'aquesta manera, en companyia d'homes i dones que anaven amb ell allà on anés. Un grup que no parava de créixer, però que era ben diferent dels grups de deixebles que acostumaven a acompanyar als rabins, els mestres de l'Escriptura. Entre els companys de Yeoshua hi havia gent de tota mena, fins i tot persones malvistes, d'aquelles que els "entesos" condemnaven. I quan sentia que el criticaven per aquest motiu, ell responia: "no són pas les persones sanes les que necessiten un metge sinó les malaltes, no us sembla?"

La seva família patia, tot allò no podia acabar bé. Es veia venir. La seva mare, acompanyada dels seus germans, amb Yacob al capdavant, van anar-lo a buscar per fer-lo entrar en raó. Inútil. "La meva família -diuen que va dir mirant a tots

els que l'envoltaven-, són aquells que fan la voluntat del pare del cel, els que viuen buscant els seus camins".

Els rabins, quan veien tot això, s'empipaven: amb quin dret ensenyava aquell fuster que no havia passat per cap de les escoles de Jerusalem? Qui li donava autoritat per opinar sobre com s'havia d'interpretar la Llei i les paraules dels profetes? I li plantejaven preguntes amb paranys per posar-lo en evidència, per a que la gent se n'adonés de que era un impostor. Però succeïa tot el contrari: eren ells els que quedaven en evidència, quan Yeoshua posava al descobert les actituds hipòcrites de molts d'ells.

- Feu el que ells ensenyen però no actueu com ells actuen! -deia als que l'escoltaven-. Hi ha persones que són ben bé com uns sepulcres emblanquinats, que per fora es veuen bonics, però per dintre són plens d'ossos de morts i de restes podrides. Plens d'hipocresia i de maldat per dins, per fora semblen gent de bé als ulls dels homes! Aquests sí que van ben equivocats!

No se'n callava una:

- Filen molt prim quan es tracta de jutjar els altres i obliden el que és important de veritat: l'amor, la justícia i la lleialtat... Colen el mosquit i s'empassen el camell! Les persones així carreguen d'obligacions als altres, els exigeixen de valent mentre que ells no mouen ni un dit.

Totes les seves obres les fan per ser vistos, es fan els bons, els agrada de tenir el primer lloc als convits i els primers seients a les sinagogues⁹, els agrada que la gent els saludi i els anomeni "mestre". Doncs si això és el que busquen, allà ells, ja tenen el que volen! Amics meus, vosaltres busqueu aquell tresor que ningú no us podrà prendre mai!

Gent com aquesta quan fan un esforç, com dejunar per exemple, només el fan per què els vegin; posen cara de passar gana i de patir molt per a que tothom sàpiga que dejunen. Només busquen que els admirin; i quan donen alguna cosa als altres, fan el mateix: no els preocupen els altres, són lloances el que busquen! Doncs que els vagi bé amb la seva recompensa!

Vosaltres, amics meus, si feu un esforç, que no es noti. Tot el contrari, vestiu-vos de festa, perfumats i nets! I si doneu alguna cosa o ajudeu una persona, o us esforceu en el que sigui, no aneu tocant la trompeta per a que tothom ho sàpiga i us admirin! Perquè la veritable recompensa arriba en el secret; és com una perla amagada d'un valor incalculable, una perla que, quan la trobes, prou que ho saps que val més que qualsevol altre tresor!

Que ningú es faci anomenar ni cabdill ni mestre. De Pare i de mestre, només en tenim un. Tots som germans, fills del mateix Pare!

---

⁹ que vol dir "casa de reunió", allà on es reunien per llegir l'Escriptura, comentar-la i pregar.

EL PARENOSTRE

Les pregàries prescrites eren tantes! Tantes paraules, tantes benediccions! Tres cops al dia, deia la Llei. A l'alba, al migdia, al vespre. La professió de fe, els salms, les invocacions... sense oblidar totes les preparacions... tot plegat, tan llarg! Vulguis que no, acabava sent una mena de lletania inacabable pronunciada a corre-cuita... "Com fer-ho per pregar bé?"

Quan li van fer aquesta pregunta, Yeoshua va reunir en unes poques frases, ben clares, el més important de totes aquelles benediccions. Que el seu sentit profund els impregnés el cor i orientés la intenció! -això era el que importava:-

*Pare del Cel, Pare nostre, santificat sigui el teu Nom.
Que el teu Regne vingui a nosaltres.
Que es faci arreu la teua voluntat, als cels i a la Terra.
Que no ens falti l'aliment de cada dia.
Perdona'ns els errors
i que nosaltres sapiguem perdonar als altres.
Ajuda'ns a no equivocar-nos.
Lliura'ns de qualsevol mal. Amen. Que així sigui.*

Poques paraules, dites amb tota la ment i tot el cor, valien molt més que llargues estones de moure els llavis! Tot el sentit de la *Xemà'*, de l'*Amidà* i del *Qadish*, de l'*Ahava* i de totes les benediccions dels antics, quedava recollit en aquesta breu pregària, que els seus seguidors han repetit fins al dia d'avui.

Quan pregueu -els deia- no us ompliu la boca de paraules, ja sap Ell el que necessiteu! Quan pregueu no us feu veure al Temple i a les sinagogues, per a que tothom us tingui en gran consideració. Busqueu Déu allà on es deixa trobar. Entreu a l'habitació, tanqueu la porta, i busqueu-lo en el silenci i la solitud.

Les pàgines dels Evangelis són plenes a vessar de paraules de saviesa com aquestes. Les circumstàncies polítiques i socials, avui, són ben diferents de les d'aleshores; la manera de viure del segle XXI té poc a veure amb la de la gent que escoltava a Yeoshua ben Yosef, fa dos mil anys, però el que impregnava les seves paraules, probablement, conservi tot el valor. Si més no, són pistes que mereixen ser investigades, "amb tot el cor, amb totes les forces, amb tota la ment" -com va fer ell amb les Escripures del seu temps-. De fet, homes i dones de tots els temps ho han intentat, s'han esforçat per seguir les pistes que Yeoshua va oferir aleshores. També hi ha hagut qui s'ha conformat amb repetir les seves paraules, sense més; o amb adorar-lo a ell, oblidant el que Yeoshua en pensava dels que el volien venerar:

- no trobareu pas el tresor pel fet de dir-me 'senyor, senyor!' Jugueu-vos ho tot per allò que veritablement val la pena, no us reserveu res per a vosaltres. Acolliu i estimeu com voldríeu ser acollits i estimats cadascú de vosaltres. Això és, en veritat, posar-se en camí... Ningú pot fer l'esforç per un altre!

Allà on decidiu que hi ha el tresor, allà posareu el vostre cor. No us equivoqueu, doncs. Penseu bé quin és el tresor de la vida, ja que no es poden servir dos amos: o valoreu una cosa o en valoreu una altra! Cadascú ha de triar...

Tornem, però, als fets de fa dos mil anys. Continuava corrent la veu de que aquell home era el *mesiaj*, el messies, el salvador. Mala cosa per Yeoshua, perquè això no podia fer més que crear-li problemes. Problemes, amb qui? Menys amb els miserables, amb tothom! Tant pels que esperaven un messies com pels que no hi creien gens ni mica, per tots, era un impostor. Fem-ne un repàs.

Els zelotes sí que confiaven en la vinguda d'un messies però, sense cap dubte, Déu enviaria una mena de general, un estrateg, gràcies al que podrien vèncer definitivament als romans. No pas un tipus com aquell que no tenia ni la valentia d'agafar una espasa! És que ni un punyal!. Un covard, un impostor. També els essenis esperaven un messies; estaven ben convençuts que el seus sacrificis per viure en absoluta puresa havien de servir per a que Déu pogués triar un messies d'entre ells. Amb quina cara podia dir algú, que un indesitjable com aquell, que tocava a gent impura, menjava amb ells i passava per alt normes importants com les del dia de descans, era el messies? No era més que un impostor!

Aquella idea de que Déu havia d'enviar un messies, se la treien de la màniga els ignorants -pensaven els justos (els fariseus), els escribes i els sacerdots del Temple de Jerusalem-. La gent interpretava malament les Escriptures, capgirava les paraules del profeta Isaïes. Isaïes, quan parlava del messies, es referia a les lluites del passat! Pels fariseus l'única cosa important era actuar segons la Doctrina de Moisès, tot el demés eren romanços, fantasies i falses esperances. De messies ni n'hi havia, ni n'hi hauria mai. En això, i només en això, els entesos en la Doctrina coincidien amb els sacerdots del Temple, que tampoc n'esperaven (ni en desitjaven) cap de messies.

Els sacerdots del Temple... Allò sí que era un muntatge! Per ells i els del seu entorn (l'anomenat partit dels saduceus), la cosa estava clara: Déu vivia en el Temple i el que comptava eren els sacrificis i les ofrenes en el Temple que, casualment, els aportaven grans beneficis. Com? Doncs per la venda dels animals per sacrificar, els canvis de moneda dels que venien de fora de Jerusalem i tots els negocis que generava el manteniment del culte del Temple! Qualsevol que qüestionés tot aquell mercat segur que era un subversiu, un subversiu que posava en perill... la butxaca i els privilegis! "Els romans?" Cap problema amb els romans, mentre no interferissin en les qüestions del Temple!

Yeoshua tampoc no ho volia que el consideressin un salvador, que el veiessin com una mena de "super heroi" que els havia de resoldre els problemes. Ja no sabia què més dir per a que l'entenguessin:

- Mentre que espereu no sé sap què, i a no se sap qui, no esteu mirant on hi ha la vida de debò. No espereu més, comenceu a fer el que us he dit i us en adonareu de que teniu el tresor tan a prop... l'únic tresor de debò, aquell que dura per sempre i

que ningú no us pot prendre. Què més us puc dir per a que els vostres ulls vegin de qui sou fills? Busqueu i trobareu, truqueu i se us obrirà...

Inútil. Sempre que s'acostava a alguna població, sortien corrents a aclamar-lo. Un any, quan tot just en feia tres des de que havia començat a parlar, allà, a Cafarnaüm, va pujar cap a Jerusalem per a celebrar les festes de Pasqua. En saber-ho, molta gent va començar a amuntegar-se a banda i banda del camí. Sacsejaven fulles de palmera i branques i celebraven la seva arribada amb cants: "Beneït sigui el qui ve en nom de Déu, visca el rei d'Israel". I li van portar un ase per a que, muntat damunt de l'ase, pogués anar avançant entre la multitud.

- Què passa? qui és aquest? -preguntaven els que encara no n'havien sentit a parlar.

- Yeoshua ben Yosef, el profeta de Natzaret

La ràbia dels del Temple i de tots els que estaven en contra d'ell no feia més que augmentar. Ràbia i preocupació. Havien d'aturar aquell impostor fos com fos. L'havien de fer callar! Per si encara no tenia prou enemics, quan va arribar a l'esplanada del Temple i va veure tot aquell muntatge, les parades d'animals i de perfums pels sacrificis, els preus abusius, els canvistes de moneda que no feien més que robar la gent..., es va indignar tant, que l'esbronc va ser ben sonat!:

- Lladres, més que lladres! la casa d'oració l'heu convertida en una pudent cova de lladres! Fora d'aquí tots vosaltres! Fora! -cridava mentre tombava per terra tot el que trobava, taules amb diners, gàbies, cistelles, tendals-. És que no recordeu les paraules del profeta?: "com poden dir 'aquesta és la casa de Déu'? en cova de bandolers han convertit la casa que portava el meu Nom!" Com podeu tenir tanta barra! Oblideu el que no us interessa, oi? És això el que deia el profeta! "Quan vaig treure els vostres pares d'Egipte no vaig pas parlar d'holocausts ni de sacrificis, Jo els vaig dir: 'escolteu la meua veu i seguiu els meus camins, i així tots podreu viure feliços! Vosaltres mateu, robeu, jureu en fals, ataqueu als dèbils i després us refugieu en aquesta casa que havia de ser una casa de pregària!"¹⁰ Fora tots d'aquí!

La reacció no es va fer esperar. Saduceus, sacerdots, especialistes en la Llei, tots, estaven d'acord en que calia fer-lo callar. Per sempre! No suportarien allò ni un dia més.

Havia arribat el dia de la celebració pasqual; Yeoshua es va reunir a sopar amb els seus. Ell ja se'n adonava de que tindria problemes. Durant el sopar se'l veia estrany, com trist. O amoïnàt. Va dir a aquells homes i dones que l'acompanyaven que estava disposat a donar la vida per a tots ells, de la mateixa manera que els oferia el pa i el vi en aquell sopar. Semblava com si s'acomiadés, com si les seves paraules fossin unes últimes recomanacions: que no perdessin l'esperança, que se sentissin ben units. Més que units: que fossin ben bé com una sola cosa, ú entre ells, ú amb el Pare, de la mateixa manera que ell, Yeoshua, era ú amb el Pare i amb ells. Així sempre seria amb ells i entre ells.

---

¹⁰ Jeremies 7,22-23,10

Els que eren a taula no van entendre gaire que estava parlant molt seriosament. Després de sopar, Yeoshua es va voler retirar a un lloc tranquil, per pregar en el silenci de la nit, com era el seu costum. Van marxar cap a les afores de la ciutat, a Getsemaní, als camps d'oliveres. Estigués on estigués, Yeoshua sempre buscava llocs i moments on poder-se recollir.

Era la situació perfecta per atrapar-lo sense fer rebombori. I així ho van fer. Hi va haver una delació, algú va donar l'avís de que estava en un lloc apartat on seria fàcil agafar-lo. Les cròniques donen un nom: Judes, un dels seus deixebles. El cert és que la guàrdia del Temple el va poder localitzar molt fàcilment. El van apressar i el van dur davant del Sanedrí, el gran consell, que el va condemnar a mort després d'un ràpid i fals judici. El Sanedrí, però, no podia ordenar la mort de ningú sense el vist i plau de l'autoritat romana, és a dir, de Pilat, el procurador. I l'autoritat romana només reaccionava si l'acusat era un perill polític. Així doncs, el van portar a Pilat i li van explicar que Yeoshua volia fer una revolta i convertir-se en rei, que era un perill polític per a l'Imperi i que per això se l'havia de matar.

- Vosaltres mateixos, feu el que us sembli -va respondre Pilat, que no volia problemes amb tota aquella colla de gent.

No els calia res més, amb això ja tenien el permís que necessitaven i els soldats romans per fer la feina bruta. Yeoshua va ser torturat i va morir crucificat, que era la manera de matar als revolucionaris polítics. Els companys que havien pujat fins a Jerusalem s'amagaren atemorits. Temien per les seves vides, que els atrapessin també a ells. Ben poques persones (la seva mare, alguna amiga, algun amic...), van tenir el valor de quedar-se amb ell per acompanyar-lo en aquelles llargues hores de patiment.

Això passava l'any setze de Tiberi, segons el calendari de l'Imperi romà. Cap a l'any trenta per a nosaltres, que comptem els anys -aproximadament- a partir del naixement de Yeoshua. Yeoshua tenia trenta tres anys quan va morir.

Fra Angèlico. *Crucifixió*

Després de Yeoshua

I després? Quina relació hi ha entre aquells fets, entre tots aquells problemes de jueus contra jueus i de jueus contra romans, i les Esglésies cristianes d'avui? Un cop d'ull a tot el que va anar succeint en els cent anys següents ens ajudarà a fer-nos-en una idea.

Els companys, els que el seguien, la família, ...tothom estava fet pols després de la mort de l'amic, del mestre. S'havia acabat tot? Ja no hi havia cap esperança? Els relats expliquen que no, que tot el contrari. Que aquells que estaven reunits, tristos i aclaparats, passades les primeres hores, passats els primers dies, van canviar d'actitud. Com si s'adonessin de que les paraules de Yeoshua estaven tan vives com abans. Com si Yeoshua mateix fos entre ells una altra vegada. Tan era així, que va córrer la veu de que havia ressuscitat -expliquen les cròniques-; que, tal com ell els havia dit, la seva vida i la seva força tornava a ser entre ells, homes i dones, petits i grans.

ELS FETS DELS APÒSTOLS I LES EPÍSTOLES

Per a conèixer aquells primers anys dels seguidors de Yeoshua, disposem de diversos documents interessants. El text anomenat "**Fets dels apòstols**", és un recull de les peripècies d'aquells primers difusors de les paraules de Yeoshua ("apòstol" vol dir "enviat", en grec). Explica com els van anar les coses als companys de Yeoshua. Es conserven també algunes **Cartes** (*epístoles*, en grec) que els apòstols enviaven a les comunitats amb les que havien estat. Aquests textos també formen part (com els Evangelis) del **Nou Testament**.

D'una manera o una altra, les paraules de Yeoshua s'estenien, la gent en parlava, ho explicaven als que no l'havien conegut. Havien après a confiar, a fer seves les Escriptures, a acollir-se els uns els altres com a germans. Quan cada setmana es reunien pel sopar del *sàbat*, ara també ho feien en memòria seva; i en la lectura setmanal de l'Escriptura, recordaven el que Yeoshua els havia ensenyat, com interpretava ell tots aquells textos.

El grup més nombrós dels que es mantenien fidels a la memòria del profeta de Natzaret es reunia a Jerusalem, on hi havia Pere, un dels primers companys de Yeoshua, i Yacob ben Yosef, germà de Yeoshua. Però no només a Jerusalem. N'hi havia per tot Judea, a la Galilea, a Samaria... les seves paraules havien arribat, fins i tot, a orelles dels gentils -les persones no jueves-, interessats per aquella idea de que Déu era com un pare pels qui volguessin buscar-lo, i tot allò del seu regne d'amor i de viure com germans. Els gentils veien com els seguidors d'aquell mestre, o d'aquell nou profeta, vivien ajudant-se sense fer diferències entre ells. I s'hi van voler sumar.

Primer problema: per poder-se unir als seguidors de Yeoshua, calia ser jueu? És a dir, era necessari circumcidat-se i adoptar la llei de Moisès i els costums del poble jueu? Molts dels companys de Yeoshua creien que sí que calia. Entenien que Yeoshua els havia ensenyat a viure la fe dels pares, la religió d'Israel, amb sinceritat i de tot cor, sense hipocresies, però ...a viure-la!. "No he vingut pas a

abolir la Llei i els profetes... -havia dit Yeoshua de manera ben clara- no he vingut a abolir, sinó a complir fins a l'últim accent..."

Altres (com Pere, per exemple), quan veien l'interès dels gentils, pensaven que el més important del missatge de Yeoshua valia per tothom igual. Si tots estaven d'acord en que hi havia un sol Déu, això significava que tots els homes i dones eren fills d'un mateix pare. O no? I un pare vol el mateix per tots els fills, vol que tots els fills el busquin, que tots s'estimin... o no?

Yacob compartia l'opinió de Pere. "Si la Llei m'ensenya que estimi a l'altre com a mi mateix -els deia-, com puc dir aquest sí, aquest no? com puc fer diferències entre les persones?"¹¹ També ensenyava: "els que busquen la saviesa són gent d'amor i de pau que, sense hipocresies, sembren pau pels qui volen pau"¹².

Finalment, la majoria va respectar l'opinió de Pere i de Yacob. Aquest és un punt important per comprendre el que va venir després. La indignació dels que entenien d'una altra manera tot allò de la terra promesa als pares, no va fer més que créixer. Als seus ulls, la forma d'actuar dels companys de Yeoshua era una ofensa a Déu: unint-se als gentils contaminaven tot el poble. Aquell comportament significava apartar-se de la doctrina de Moisès i posar les coses encara més difícils pel poble d'Israel. Tota aquella colla de seguidors del natzarè no només eren uns covards que no lluitaven sinó que, a més, amb la seva mala actuació, impedièn que Déu pogués acostar-se i complir la seva promesa. Traïdors!

Com a conseqüència d'aquesta convivència de jueus i gentils entre els "natzarens" (que és com els anomenaven), els seguidors de Yeoshua van haver de prendre moltes precaucions i viure mig amagats; especialment en aquelles poblacions en les que els saduceus i els fariseus tenien molt pes, com a Jerusalem. Mentre que en poblacions on els grecs i els romans eren més nombrosos, com passava a les ciutats de Galilea, les paraules de Yeoshua s'escampaven amb menys problemes, cada vegada interessaven més gent i cadascú les feia seves a la seva manera...

Amb Yeoshua o sense, les tensions polítiques continuaven sent les mateixes. Set anys després de la crucifixió de Yeoshua, moria l'emperador Tiberi sense haver fet rei a Herodes Antipas. Tant com aquest ho havia desitjat! Encara ho va tenir pitjor amb el nou emperador, Calígula. Calígula no només no el va fer rei sinó que el va destituir de tetrarca. El va enviar a la Gàl·lia desterrat mentre que atorgava el títol de rei -ara sí!-, a algú que havia sabut fer-li millor la pilota: Agripa (el rei Herodes Agripa I), un nebot d'Herodes Antipas.

En ciutats com Sèforis o Cesarea, els habitants no jueus rebien encara més privilegis que abans mentre que els jueus quedaven més arraconats. Els guerrers zelotes i els estudiosos de la Llei, escribes i fariseus, ja no suportaven més ni la política romana de la cort d'Agripa, ni la sumptuositat i l'arbitrarietat dels del Temple. Podríem dir que es vivia en un autèntic ambient de guerra

---

¹¹ *vegeu*: Actes dels Apòstols, capítol 15 i carta de Yacob (Jaume) 2,8

¹² carta de Yacob (Jaume) 3, 17-18

civil en el qual, els seguidors de Yeoshua, els "natzarens", eren considerats -ja ho hem vist- uns traïdors que també calia eliminar.

Alguns fariseus, buscadors sincers, com era el cas de rabí Gamaliel, no ho tenien tan clar. Rabí Gamaliel coneixia bé a Yacob ben Yosef, sabia que era una persona íntegra, que estudiava la Llei a fons. Si aquells natzarens estaven en la veritat, que les armes no els fessin mal -recomanava-; i si anaven errats, el grup ja es desfaria sol. Rabí Gamaliel, però, no va poder frenar sempre la situació. Molts seguidors de Yeoshua van caure assassinats. Pere va ser fet presoner, però va poder fugir. Primer es va refugiar a Galilea i, més endavant, va viatjar fins a Roma (on, finalment, va morir torturat i crucificat). L'ensenyament de Yeoshua s'escampava tan lluny com anaven els seus seguidors.

A Jerusalem va quedar Yacob ben Yosef com a únic cap del grup. Fins que l'any 62 també ell, amb alguns altres companys, van ser fets presoners per la guàrdia del Temple i apedregats fins a morir, per ordre d'Anan, el summe sacerdot en aquell moment. Anan va aprofitar uns dies en que no hi havia procurador, per poder-los matar sense haver de demanar permís a ningú¹³. Després d'això, la majoria de seguidors de Yeoshua van allunyar-se de Jerusalem, desfets i ben espantats. El fet d'haver-se de dispersar és el que els va motivar a posar per escrit paraules i fets de la vida de Yeoshua que fins aleshores havien anat recordant i comentant de viva veu en les trobades. Aquest serà l'origen dels *evangelis*, els relats de "la bona notícia".

Uns anys després, a l'any 66, el procurador Gesio Floro va voler-se quedar amb una bona part del tresor del Temple. Allò va ser l'última gota. L'ira jueva esclatà amb tanta força que l'exèrcit romà va haver d'abandonar Jerusalem derrotat. Molts sacerdots, aristòcrates i col·laboracionistes de tota mena, van ser assassinats. De seguidors de Yeoshua ja no en devia quedar ni un a la ciutat.

F. Havez. *Destrucció de Jerusalem i el Temple*

Neró (emperador des de l'any 54 fins el 68) va enviar més forces sota el comandament del general Vespasià i el seu fill Tito per a controlar la revolta. Cap a l'any 69 gairebé tot el territori tornava a ser sota control romà. Durant la Pasqua de l'any 70, mentre Jerusalem era plena de gom a gom, va ser assetjada per les tropes romanes. La carnisseria va ser

impressionant. Hi va haver milers de morts, el Temple va ser destruït i la ciutat arrasada. Aquell va ser el punt final de tot aquell llarg període de tensió i

¹³ aquests fets els descriu en detall un autor d'aquell temps, Flavi Yosef (*Antiguitats dels Jueus*, XX,9,1-3)

d'esforços per a recuperar el regne. Ja mai més es tornaria a aixecar el Temple de Jerusalem, amb tot el seu culte i els seus sacerdots. L'únic tros que va quedar dempeus és el que avui rep el nom de Mur de les Lamentacions.

La vida del poble jueu es va anar reorganitzant lentament, lluny de Jerusalem, entorn als mestres de la Llei (els rabins) i de les reunions a les sinagogues per a comentar les Escripures. Ni rastre dels sacerdots, de la seva pompa o dels seus privilegis. En la vida d'aquelles comunitats jueves escampades no hi eren ben rebuts ni els seguidors de Yeoshua ni ningú que tingués tractes amb els gentils. Alguns d'aquests "natzarens" es van refugiar en els deserts de Síria i d'Egipte; vivien en petits grups, compartint els bens entre ells, fidels de cor a la fe dels avantpassats, a la Doctrina de Moisès i als Profetes. Com Yeoshua.

Mentrestant els seguidors gentils dels ensenyaments de Yeoshua eren cada cop més nombrosos; n'hi havia per tot l'imperi romà. Les paraules del mestre de Natzaret s'havien anat adaptant a la manera de pensar i a les preocupacions de gent que no tenia res a veure amb tots aquells assumptes antics de la terra promesa i el regne jueu. Aquesta "adaptació" la van fer persones com Pau de Tars (després conegut com "sant Pau"), un jueu amb formació grega i llatina, capaç d'explicar-se de manera que grecs i romans entenguessin el missatge.

Els canvis es van produir poc a poc; mica en mica, els costums i les idees dels que sentien a parlar del que havia dit Yeoshua, anaven donant noves formes a la manera de viure aquelles paraules. El grup de seguidors de Yeoshua va prendre el nom grec d'*Ekklesia*, que vol dir "assemblea"; la trobada setmanal va passar dels dissabtes als diumenges, que era el dia de celebració de cultes a l'Imperi, entre els romans... En l'ambient hel·lènic aquell moviment va ser considerat una nova escola filosòfica, com l'estoïcisme o l'epicureisme, i acceptat o discutit com a tal. Per altres era un culte, a l'estil d'altres cultes presents en les fronteres de l'Imperi romà: cultes als Déus, i als seus enviats, com el culte a Osiris, a Isis i Horus, a Mitra, a Serapis, a Dionís... nombrosos cultes, als que ara s'hi incorporava el culte a Jesús el Crist, fill de Déu.

Durant els segles I i II, la religió tradicional romana, defensada per l'aristocràcia senatorial, es va intentar imposar per damunt d'aquesta proliferació de cultes. Malgrat les persecucions, no ho va aconseguir. La religió tradicional es va anar apagant amb la desaparició del sistema republicà. Com més s'estenia l'Imperi, com més grans eren els seus dominis, més necessari era que tothom identificués el poder de Roma amb una sola autoritat, una autoritat que s'havia de poder imposar per damunt de tothom, una autoritat que governava per voluntat de Déu. Això és el que és un emperador: una persona que els altres consideren quasi bé com un Déu, que tothom obeeix perquè consideren que, d'una manera o una altra, si està governant és perquè rep el seu poder de Déu... Però, de tots aquells Déus, ¿quin era el que estava amb l'Emperador i li donava poder? El poder imperial necessitava un nou suport religiós, calia una fe que pugés ser compartida per tots els habitants de l'Imperi, una fe que unís a la gent.

La tensió religiosa es va traslladar als diversos cultes, cada un d'ells volia imposar-se per damunt dels altres: quin d'ells seria l'eix religiós de l'Imperi? Amb quin d'ells s'identificaria l'autoritat imperial?

Quan un emperador preferia un culte, ordenava perseguir els altres. Era lògic. Si l'emperador deia que la seva autoritat venia de Déu, que ell representava Déu..., no n'hi podia haver més d'un de Déu de primera categoria! Si no, corrien el perill de tenir competidors en el tron!

Finalment, l'emperador Constantí va decidir posar fi a les lluites religioses i va proclamar en un edicte que cadascú podia seguir la religió que volgués; va signar aquest edicte a Milà, l'any 313. I ell, personalment, va mostrar les seves preferències per la veneració a aquell "fill enviat de Déu", anomenat Jesús. Diuen els relats que les victòries que el van portar fins el càrrec imperial les va guanyar gràcies a la seva confiança en el Déu de Jesús. El fet és que es va fer cristià i que, donant suport als cristians, ell rebia també el suport dels cristians, que havien estès molt la seva organització d'ajuda mútua i de lligams religiosos per tot l'Imperi.

Les antigues cròniques deien que Jesús havia promès que tornaria i venceria. Per molta gent en aquella època, l'emperador Constantí, amb la seva defensa del cristianisme, representava el retorn de Jesús. Era com si fos Jesús, Jesús emperador: emperador i fill de Déu; una gran victòria, doncs, pels fidels de Jesús, el Salvador (o *Xristos*, el Crist).

A partir d'aquell moment, proliferen els temples cristians, es consolida tota l'organització de les comunitats de seguidors de Jesús i es posa ordre a les creences que caracteritzen aquella nova fe. L'any 325 l'emperador reuneix a la ciutat de Nicea als caps de les comunitats -les esglésies-, per a que unifiquin criteris, es posin d'acord i marquin ben clares les diferències amb les altres creences i els altres cultes que hi pogués haver a l'Imperi. L'emperador volia una sola interpretació compartida per tots. D'aquella assemblea, coneguda com el concili de Nicea, en van sortir els principals dogmes de fe, les principals creences que, a partir d'aquell moment, havien d'assumir tots els seguidors de Jesús.

L'any 361 va ser nomenat emperador un nebot de Constantí, Julià, i aquest encara va fer un últim intent de recuperar les antigues arrels religioses, els antics déus de Roma, i eliminar l'influx del cristianisme i de qualsevol d'aquells cultes estranys. Però no ho va aconseguir. En primer lloc, perquè només va poder governar 20 mesos. Ferit de guerra, moria l'any 363 amb 31 anys.

Pocs anys després, a l'any 380, l'emperador Teodosi va decidir que el cristianisme seria l'única religió vàlida per a tot l'Imperi Romà, i ho va proclamar en un edicte signat a Tessalònica. Un edicte en el qual deia que, a partir d'aquell moment, tots els altres cultes i creences serien considerats falsos, i enemics de l'Imperi, i que per tant havien de desaparèixer i serien perseguits.

Novament va córrer la sang per motius religiosos -ben mirat: ¿religiosos o polítics?-. Sigui com sigui, havien passat tres-cents cinquanta anys des de que el mestre de Natzaret havia estat arrestat i assassinat. I ara el seu nom era en boca de tots. La fe en ell s'havia convertit en la religió d'un imperi!

PER A SABER-NE MÉS DEL CRISTIANISME

Les paraules de Yeoshua van continuar vives, agafant nous significats, en un món molt diferent d'aquell que l'havia vist néixer; entre unes persones que no parlaven l'arameu ni l'hebreu, sinó el llatí o el grec; persones que coneixien a Yeoshua ben Yosef, el *mesiaj*, pel seu nom traduït al grec: Jesús, *Xristos*, Jesús el Salvador; persones que ja no serien anomenades "natzarens", sinó "cristians" (seguidors del Crist, *Xristos*, seguidors del Salvador).

Cada nou grup de seguidors que es generava en una ciutat o una altra, rebia el nom de "l'assemblea cristiana" d'aquella ciutat: l'*ekklesia* cristiana de Tesalònica, la de Corint, la de Roma... El conjunt de totes elles, també era l'Assemblea, l'*Ekklesia* o Església. A mesura que van anar creixent, l'organització es va fer més complexa i més estructurada. Cada assemblea triava un "supervisor", un *episkopus* ("bisbe"), com autoritat màxima de la mateixa. Aquests rebien també el nom de *Papa*, "pare". Cada bisbe era el responsable màxim d'una zona i les decisions que afectaven a totes les comunitats es prenien en "concili", és a dir, en una gran reunió de debat. Les opinions del bisbe de Roma, la capital, tenien importància però la seva autoritat no regia per damunt de la dels altres bisbes.

La divisió de l'Imperi Romà en dos, el d'Orient i el d'Occident (a les acaballes del segle IV), va fer que els dos grups d'esglésies, les d'Orient i les d'Occident, es distanciessin entre sí, generant-se una certa rivalitat entre els bisbes dels dos centres polítics: Roma i Bizanci (l'antiga Constantinopla). La ruptura però, no es va produir fins el segle XI. Bizanci no acceptava les pretensions de Roma de ser l'única autoritat. L'any 1073, la denominació de Pare, Papa, va quedar reservada pel bisbe de Roma, que en aquell moment era Gregori VII.

Fins avui, les dues Esglésies han evolucionat de manera independent. A l'Església d'Orient se la coneix com a **Església Ortodoxa** (que significa "doctrina recta") i continua organitzada en diverses esglésies autònomes, cada una sota l'autoritat del seu bisbe, o Patriarca. L'Església d'Occident va rebre el nom de **Catòlica**, que significa "universal", (en el sentit que una sola doctrina servia per totes les esglésies, per totes les comunitats que la constituïen) i adoptava al bisbe de Roma com a cap suprem, el Papa.

Més endavant, al s.XVI van començar a produir-se els moviments de reforma al sí de l'Església Catòlica o d'Occident, que van conduir a la creació de noves comunitats, separades de l'autoritat de Roma: les **Esglésies Evangèliques**. El nom fa referència a que el moviment de reforma considerava que l'Església s'havia allunyat del missatge evangèlic i que calia recuperar l'esperit dels primers temps.

Durant segles, l'Església Catòlica i les Evangèliques s'han anat estenent pels diversos continents. Les ortodoxes es mantenen lligades cadascuna als seu territori. Però si, per exemple, un grup de persones gregues, o russes, venen a viure a Catalunya, es reuniran i formaran l'Església ortodoxa grega, o russa (o de la comunitat cultural que sigui) de Catalunya.

No és gens estrany que la pluralitat de tradicions culturals (i de situacions històriques, polítiques i socials) interpreti de maneres diverses el missatge de

Jesús. Ja hem vist que això és el que va passar des dels mateixos orígens. El que és lamentable és que tan sovint hagi estat motiu de guerres, d'enfrontaments, de dolor i grans patiments! En moltes ocasions, els temes religiosos s'han fet servir d'excusa per justificar lluites polítiques. En aquests dos mil anys, en nom de Jesús, s'ha fet de tot, coses dignes de ser admirades i també grans desastres. El seu nom s'ha fet servir per imposar idees i maneres de viure, per empresonar o matar a persones que no pensaven com les autoritats, per conquerir territoris, per nomenar o fer caure reis i governs. Mentre que, també en nom de Jesús, hi ha hagut qui s'ha jugat la pell per la justícia, qui ha estimat sense límits, qui ha escrit bells poemes, qui ha procurat ocupar-se dels dèbils sense guardar-se res per sí mateix. Veiem que, en el seu nom, tant hi ha qui edifica palaus i amuntega riqueses com qui busca el silenci d'una vida senzilla...

Amb allò que s'hagi pogut dur a terme en el seu nom, ben poca cosa hi té a veure ell. Però tot el llarg de la història, durant segles, hi ha hagut persones que han procurat fer servir les "pistes del regne" per orientar les seves vides i la seva pròpia recerca. Per això, sense voler pas amagar ni oblidar la "cara fosca", completarem aquest capítol, donant veu a aquella gent que, des de tarannàs i ocupacions diverses, amb iniciativa i llibertat, s'han qüestionat -i es qüestionen- sobre "Déu", "el regne o "el sentit de la vida humana". I ho fan tenint ben presents els esforços i els consells de Jesús, de Yeoshua ben Yosef, el mestre de Natzaret.

SEGUINT EL RASTRE DE LA RECERCA DEL REGNE

Si el busques amb tot el cor, amb totes les teves forces, el trobaràs... Mostra el teu Rostre a qui el busca... -diu l'Escriptura-

"Déu" no és un concepte, no és una resposta, sinó una pregunta que si es manté viva, genera més preguntes i ens permet créixer -dirà Marcel Légaut-

"Déu", inseparable del servei als pobres, el seu regne és el de l'amor als desposseïts -predica el bisbe Pere Casaldàliga-

Cal buscar-lo en el sí del silenci -escriu la germana Cristina-

Amara tot l'Univers, la terra, els astres, l'evolució de la vida...: tot això és Ell, és el Regne!, proclama Teilhard de Chardin.

Res de fer servir Déu per a estalviar-nos de pensar; seguir l'exemple de Jesús és procurar ser persones de cap a peus, urgeix Bonhoeffer.

Fruit d'un compromís radical, les seves veus deixen noves petjades en el camí de recerca.

*Déu,
Pregunta lligada a l'home
que pren consciència de si.*

*Pregunta pòrtic del misteri
que és l'home en si mateix.*

*Pregunta nascuda
del buit de "l'absència"
que s'aprofundeix en l'home;
quan sap considerar-la
l'home s'obre al seu jo.*

*Pregunta que no suporta
cap resposta veritable,
però que en suggereix sense parar
quan roman viva.*

*Pregunta que oposa els homes entre ells
quan se li vol donar una resposta
des de fora del silenci.*

(extret del recull *Pregàries d'home*, de M. Légaut, publicat per l'Abadia de Montserrat)

Marcel Légaut va convertir la seva vida en una recerca incansable d'un nou sentit pel compromís cristià. Catedràtic de matemàtiques a París, el 1940, sota l'impacte de la segona guerra mundial, abandona la càtedra i se'n va a viure als Alps francesos on viurà fent de pastor. A partir d'aleshores, va assajar diverses maneres de portar a terme la simplicitat evangèlica. Pare de família, predicador incansable, va lluitar per una nova Església encarnada en la realitat social del segle XX.

Pere Casaldàliga, un bisbe poc convencional. Quan va ser nomenat bisbe de Sao Fèlix d'Araguaia, Brasil, a la tarja recordatori de la cerimònia de consagració (23-10-1971) s'hi podien llegir aquestes paraules:

La teva mitra serà un barret de palla sartanejo; el sol i el clar de lluna; la pluja i la serena; l'esguard dels pobres amb els qui camines i la mirada gloriosa de Crist, el Senyor.

El teu bàcul serà la veritat de l'evangeli i la confiança del teu poble en tu.

El teu anell serà la fidelitat a la nova aliança del Déu alliberador i la fidelitat al poble d'aquesta terra.

No tindràs cap altre escut que la força de l'esperança i la llibertat dels fills de Déu, ni faràs servir altres guants que el servei de l'amor.

Un text ben significatiu, per una vida viscuda en la més absoluta nuesa de possessions personals, al servei dels desposseïts de l'Amazònia brasilera.

Christine Kaufmann, monja catòlica, va optar per una vida de recolliment i recerca interior, en el silenci del monestir carmelità de Mataró, un espai que obre les portes a qui s'hi acosta:

*Després de tot
queda un alçar les mans vers Tu
obrir els braços per Tu
i, de genolls,
dir
el teu Silenci*

(d'un recull de poemes editat en el monestir, 1987)

La recerca del "rostre de Déu" i la passió del científic, s'unien en la persona de **Teilhard de Chardin** -científic i sacerdot-, que venerava al Déu encarnat en la matèria, inseparable de l'univers, com ens diu en aquest text de 1923:

Tota la meua joia i els meus treballs, tota la meua raó de ser i el meu gust per la vida, Déu meu, brollen de la visió fonamental de la teua conjunció amb l'Univers.

Em postro, Déu meu, davant la teua ardent presència en l'Univers; et desitjo i t'espero en el meu treball d'avui, en el que trobi, en allò que realitzi i en el que em succeeixi.

Que acreixi en el meu cor la visió de la teua omnipresència i la passió per la recerca.

Que uns altres anunciïn (amb una funció potser més elevada) l'esplendor del teu Esperit pur! Jo, dominat per una certesa ancorada fins a les últimes fibres de la meua naturalesa, no puc, ni vull, parlar d'altra cosa que de les infinites prolongacions del teu Ésser encarnat en la Matèria, el teu misteri fent-se translúcid en tot el que ens envolta.

(fragments de *La missa sobre el món* i *L'himne de l'Univers*)

Tanquem aquest recull amb el fragment d'una carta escrita en un camp de concentració, a la segona guerra mundial. Són reflexions del pastor i teòleg evangèlic alemany **Dietrich Bonhoeffer**, que morí executat el 1945 al camp de concentració de Flossenbürg. Va ser fet presoner per la seva oposició activa al règim nazi. Les seves paraules ressonen ben vives, ben actuals:

Quin error tan gran utilitzar Déu per a tapar els forats de la nostra ignorància! Allà on se'ns acaben les explicacions hi posem a Déu per a que ens resolgui el buit. I així, a mesura que s'amplien les fronteres del nostre coneixement, menys espai queda per a Déu. Si cal buscar Déu en algun lloc és en allò que coneixem, no en el que ignorem, en el problema resolt, no en la qüestió pendent. Ja es tracti de problemes científics o del dolor, o de la mort. Si només ens interessa Déu com a solucionador de problemes, potser aviat l'haurem deixat fora del mapa!

Quina absurditat dir que el cristianisme té les respostes. Les respostes les hem de buscar nosaltres amb totes les nostres capacitats.

L'esperança de resurrecció de l'Evangeli no és una promesa per un món d'ultratomba, sinó la que restaura als éssers humans al sí de la vida, en aquesta terra, d'una manera radicalment renovada. Ser cristià no vol pas dir tenir uns determinats costums

religiosos o practicar algun tipus especial d'ascetisme. Ser cristià vol dir: ser persona!
(de les seves *Cartes des de la presó*)